

Π.Ν. (Δ)

Αριθμός 1093/2005

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 21 Μαρτίου 2005 με την εξής σύνθεση: Θ. Χατζηπαύλου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του ΣΤ΄ Τμήματος, Ε. Γαλανού, Θ. Παπαευαγγέλου, Στ. Χαραλάμπους, Μ. Καραμανώφ, Κ. Ευστρατίου, Σύμβουλοι, Δ. Κυριλλόπουλος, Β. Πλαπούτα, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος, Γραμματέας του ΣΤ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 10 Σεπτεμβρίου 1998 αίτηση :

της Κοινοπραξίας εργολάβων με την επωνυμία «Ι. Παντελής-Κ. Γκιόκας», που εδρεύει στην Πάτρα, οδός Κορίνθου αρ. 293, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ηλία Παπαλάμπρου (Α.Μ. 1755), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά των Υπουργών :1) Οικονομικών, 2) Γεωργίας, 3) Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 4) Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, οι οποίοι παρέστησαν με τον Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 5) Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Κεντρική Λαχαναγορά Πατρών», που εδρεύει στην Πάτρα, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Αντώνιο Φοίφη (Α.Μ.9087), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσείουσα Κοινοπραξία επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 418/1998 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Θ. Παπαευαγγέλου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αναιρεσείουσας Κοινοπραξίας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλ-

Αριθμός 1093/2005

λόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της αναιρεσίβλητης Κεντρικής Λαχαναγοράς και τον αντιπρόσωπο του Γραμματέα Περιφέρειας και των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη (2123090/98 διπλότυπο της ΔΟΥ Β΄ Πατρών) και το παράβολο (527071/98 έντυπο γραμμάτιο).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται, εμπροθέσμως και κατά τα λοιπά παραδεκώς, η αναίρεση της 418/98 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πατρών, με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή προσφυγή της αναιρεσεύουσας κοινοπραξίας, αναδόχου του έργου «Αποπεράτωση Νέας Λαχαναγοράς Πατρών, επί διαφοράς που ανέκυψε κατά την εκτέλεση του έργου αυτού και, ειδικότερα, από τον 12ο Συγκριτικό Πίνακα, κατά το μέρος που αφορά το ποσό της αναθεώρησης των τιμών.

3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται στο ΣΤ΄ Τμήμα υπό επταμελή σύνθεση, κατόπιν της 483/04 παραπεμπτικής αποφάσεως του ιδίου Τμήματος υπό πενταμελή σύνθεση, λόγω σπουδαιότητας, κατά το άρθρο 14 παρ. 5 του Π.Δ. 18/89 (Α΄8).

4. Επειδή, ο Ν. 889/79 (Α΄ 77), ο οποίος διέπει την υπό κρίση σύμβαση (άρθρο 22 παρ. 2 εδ. α του Ν.Δ. 1266/72, Α΄198, άρθρα 27 παρ. 2 και 28 παρ. 1 εδ. γ΄ του Ν.1418/84, Α΄23 και άρθρο 15 παρ. 5 Ν.1561/85, Α΄148), ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 ότι: «Αι συμβατικά τιμαί κατασκευής των δημοσίων έργων αναθεωρούνται κατά τας διατάξεις του παρόντος ανά ημερολογιακόν τρίμηνον ...», στο δε άρθρο 3 παρ. 1 ότι: «Η αναθεώρησις γίνεται βάσει του χρόνου πραγματοποιήσεως των εργασιών. Εάν ούτος δεν ταυτίζεται προς τον χρόνον των πιστοποιήσεων, αι

Αριθμός 1093/2005

πραγματοποιηθείσαι ποσότητες των εργασιών κατανέμονται εις αναθεωρητικές περιόδους διά πινάκων κατανομής των εργασιών, βάσει του χρόνου εκτελέσεώς των, συντασσομένων υπό του επιβλέποντος, παρουσία του αναδόχου ...». Περαιτέρω, κατά τις διατάξεις των άρθρων 200 και 288 του Αστικού Κώδικα, οι οποίες έχουν ανάλογη εφαρμογή και στις συμβάσεις περί εκτελέσεως δημοσίων έργων, επειδή αποδίδουν γενική αρχή του δικαίου, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί, εάν αυτό δεν επιτευχθεί κατά την ενώπιον των διοικητικών οργάνων διαδικασία, να παρεμβαίνει διορθωτικά στα της συμβάσεως, καθορίζοντας, και κατά παρέκκλιση ακόμη από τα συμφωνηθέντα, την παροχή και αντιπαροχή, όταν αυτό επιβάλλεται από την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη. Ειδικότερα, η διορθωτική αυτή παρέμβαση επέρχεται στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες συντρέχουν απρόβλεπτες συνθήκες, οι οποίες, αν και δεν συνεπάγονται την εφαρμογή του άρθρου 388 του Αστικού Κώδικα, καθιστούν, εν τούτοις, για κάποιον από τους αντισυμβληθέντες, την οφειλόμενη από αυτόν παροχή υπέρμετρα επαχθή και μάλιστα σε βαθμό, που υπερβαίνει τον, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, δυνάμενο να αναληφθεί από αυτόν κίνδυνος.

5. Επειδή, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι, και με την παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 889/89 θεσπίζεται ο κανών ότι κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό του ύψους της αναθεωρήσεως των τιμών κατασκευής δημοσίων έργων είναι ο χρόνος εκτελέσεως των εργασιών, πλην εν όψει των άρθρων 200 και 288 Α.Κ., εάν η πιστοποίηση, που περιλαμβάνει την ανάθεωρηση, υποβληθεί, υπαιτιότητα της Διοικήσεως, μετά την πάροδο τριμήνου από τη λήξη της αναθεωρητικής περιόδου του χρόνου εκτελέσεως των εργασιών, το ύψος της αναθεωρήσεως υπολογίζεται βάσει του χρόνου υποβολής της πιστοποιήσεως, εφ' όσον, βεβαίως, συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των εν λόγω άρθρων του Α.Κ.. Η λύση αυτή είναι σύμφωνη με τις αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του Ν. 889/79, διότι έτσι εξυπηρετείται

Αριθμός 1093/2005

ο σκοπός του θεσμού της αναθεωρήσεως, δηλαδή, η αντιμετώπιση των συνεπειών της μεταβολής των τιμών των παραγόντων (αξίας υλικών, ημερομισθίων και μισθωμάτων), επί τη βάσει των οποίων διαμορφώνονται οι συμβατικές τιμές των δημοσίων έργων, χάριν της έγκαιρης και πλήρους εκτελέσεως αυτών, προς προστασία όχι μόνο των συμβαλλομένων μερών αλλά και του δημοσίου συμφέροντος. Άλλωστε, κατά την παρ. 6 του άρθρου 3 του ίδιου νόμου, η αναθεώρηση καταβάλλεται με την πρώτη πιστοποίηση, έστω και με προσωρινούς συντελεστές. Συνεπώς, το αρμόδιο δικαστήριο έχει τη δυνατότητα, εάν αυτό δεν επιτεύχθηκε κατά την ενώπιον των διοικητικών οργάνων διαδικασία, να παρεμβαίνει διορθωτικώς στα της συμβάσεως, όχι μόνο όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 388 του Α.Κ., αλλά και κατά τα άρθρα 200 και 288 αυτού (ΣΕ 2383/96 7μ). Αν και κατά τη γνώμη του Προέδρου του Τμήματος και της Συμβούλου Μ. Καραμανώφ, με την οποία συνετάχθησαν και οι Πάρεδροι, οι ανωτέρω περί αναθεωρήσεως των τιμών διατάξεις του Ν. 889/79 είναι δημοσίας τάξεως. Επομένως, δεν επιτρέπεται όχι μόνο ο αποκλεισμός της εφαρμογής των διατάξεων αυτών, ακόμα και με τη συναίνεση των συμβαλλομένων, αλλά και η οποιαδήποτε τροποποίησή τους. Δεδομένου δε ότι με τις διατάξεις αυτές ρυθμίζεται ειδικώς ο τρόπος με τον οποίο θα αποκατασταθεί, κατά το δυνατόν, η ζημία των συμβαλλομένων μερών από τη διακύμανση των τιμών, δεν υφίσταται έδαφος εφαρμογής των περί καλής πίστεως και συναλλακτικών ηθών διατάξεων του Αστικού Κώδικα. Συνεπώς, εφ' όσον κατά τη ρητή πρόβλεψη της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 889/79, κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό της αναθεωρήσεως των τιμών είναι ο χρόνος πραγματοποιήσεως των εργασιών, δεν είναι δυνατό να υπολογισθεί η αναθεώρηση, κατ' εφαρμογή των αρχών της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, με βάση τους συντελεστές αναθεωρήσεως που ισχύουν κατά το χρόνο της πληρωμής (πιστοποιήσεως) των εργασιών αυτών. Τυχόν δε περαιτέρω ζημία του αναδόχου από την καθυστερημένη,

Αριθμός 1093/2005

υπαιτιότητα της Διοικήσεως, πληρωμή του, θα αποκατασταθεί, εφ' όσον δεν εμπίπτει στον αναλαμβανόμενο από αυτόν επιχειρηματικό κίνδυνο, τόσο με τις ειδικές διατάξεις του νόμου περί δημοσίων έργων (όπως με βάση τα άρθρα 7 παρ. 1 και 11 παρ. 1 Ν.Δ. 1266/72), όσο και τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρο 345 κλπ).

6. Επειδή, στην υπό κρίση υπόθεση με την προσβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: Με την από 9.12.82 σύμβαση, η αναιρεσείουσα κοινοπραξία ανέλαβε την εκτέλεση του έργου «Αποπεράτωση Νέας Κεντρικής Λαχαναγοράς Πατρών», προϋπολογισμού 127.622.779 δραχμών, με έκπτωση 27,18%. Το έργο περατώθηκε εμπρόθεσμα στις 31.1.92 και ακολούθησε η προσωρινή και οριστική παραλαβή του, με την εν μέρει έγκριση του σχετικού από 17.12.93 πρωτοκόλλου, με την 210/95 απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής. Στην συνέχεια, η Διευθύνουσα Υπηρεσία συνέταξε τον 12ο Συγκριτικό Πίνακα, προς το περιεχόμενο του οποίου διαφώνησε η ανάδοχος και τον υπέγραψε με επιφύλαξη. Κατόπιν αυτού, η αναιρεσείουσα άσκησε την από 29.1.96 ένσταση, η οποία απορρίφθηκε σιωπηρά από την Προϊσταμένη Αρχή και, ακολούθως, την από 28.6.96 αίτηση θεραπείας στον Υπουργό Γεωργίας, η οποία, επίσης, απορρίφθηκε σιωπηρά. Με την προσφυγή της η αναιρεσείουσα κοινοπραξία προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι, εφ' όσον το έργο περατώθηκε την 30.1.92 και η Υπηρεσία δεν προέβη, αμέσως, στην έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής, καθώς και στη σύνταξη του τελικού 12ου Σ.Π., με αποτέλεσμα να μη μπορεί να συντάξει και υποβάλει λογαριασμό για την πληρωμή της, θα έπρεπε η αναθεώρηση των τιμών να υπολογισθεί, σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, όχι με τους συντελεστές του χρόνου εκτελέσεως των εργασιών, όπως έκανε η Υπηρεσία, προβλέποντας στον εν λόγω Σ.Π. ποσό 300.000.000 δραχμών, αλλά με τους συντελεστές του χρόνου πληρωμής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Ν.Δ. 1266/72, ώστε να μη υποστεί ζημία, κυρίως, από τη σημαντική ανατίμηση της αξίας των υλικών

Αριθμός 1093/2005

και των ημερομισθίων. Το λόγο αυτό της προσφυγής απέρριψε το Διοικητικό Εφετείο Πατρών, με την προσβαλλόμενη απόφαση, με την αιτιολογία ότι, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις του Ν. 889/79, κρίσιμος χρόνος υπολογισμού της αναθεωρήσεως είναι ο χρόνος εκτελέσεως των εργασιών. Η κρίση, όμως, αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου δεν είναι νομίμως αιτιολογημένη. Τούτο δε διότι, εν όψει των ως άνω λόγων της προσφυγής, θα έπρεπε το δικαστήριο της ουσίας να εξετάσει αν, πράγματι, το αίτημα της αναιρεσεύουσας κοινοπραξίας προς πληρωμή των ένδικων εργασιών υπεβλήθη, υπαιτιότητα της Διοικήσεως, μετά την πάροδο του αναθεωρητικού τριμήνου του χρόνου εκτελέσεως αυτών και μάλιστα σε χρόνο που, λόγω της, εν τω μεταξύ, επελεύσεως μεταβολής των τιμών, η οφειλόμενη από την αναιρεσεύουσα κοινοπραξία παροχή κατέστη υπέρμετρα επαχθής, σε βαθμό, που να υπερβαίνει τον, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, δυνάμενο να αναληφθεί από αυτήν κίνδυνο. Συνεπώς, για το λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, η δε υπόθεση που χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό, να παραπεμφθεί στο ίδιο διοικητικό εφετείο προς περαιτέρω νόμιμη κρίση.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση

Αναιρεί την 418/98 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών, στο οποίο και παραπέμπει την υπόθεση, κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου. Και

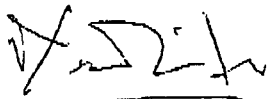
Επιβάλλει στο Ελληνικό Δημόσιο και στο νομικό πρόσωπο της Κεντρικής Λαχαναγοράς Πατρών, ισομερώς, τη δικαστική δαπάνη της αναιρεσεύουσας κοινοπραξίας, ανερχόμενη, εν όψει των δύο δικών (υπό 5/μελή και 7/μελή σύνθεση), σε χίλια τριακόσια ογδόντα (1380) ευρώ.

Αριθμός 1093/2005

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 22 Μαρτίου 2005 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 11ης Απριλίου 2005.

Ο Πρόεδρος του ΣΤ΄ Τμήματος

Ο Γραμματέας του ΣΤ΄ Τμήματος

Θ. Χατζηπαύλου

Β. Μανωλόπουλος

Θεσπρωται
14.4.05
[Signature]

www.sale.gr